

Brusač.

Brusiti, imate kaj, škarje, nože; popraviti vilice, okna? . . ., tako je klical brusač in lazil od hiše do hiše; vsaka vrata je napol odprl, pomolil glavo noter in ponavljal svoj klic: Imate kaj? . . .

Bil je to mož pri 40 letih. Na prvi pogled se mu je videlo, da je že izmlada dosti vajen delu in trpljenju. Njegovo razorano lice in brazde na obrazu so pričale, da je mož pretrpel že nekatero bridko uro. S svojimi rdečimi očmi je gledal topo, debelo, da, rekel bi, neizrazito v svet; le semintje so mu zaiskrile v nenavadnem svitu, in tedaj je bil skoro grozen. Brke so mu štrlele na vse strani.

Neredni, Bog zna, odkdaj že ne počesani lasje, skoro do-cela osiveli, so mu padali v dolgih kodrih po temenu. Eno nogo je imel krajšo kot drugo, in prav smešno ga je bilo gledati, ko je ta krevljajoča postava porivala pred seboj voziček z brusom. — Obleka njegova je bila, Bog ve, komu umerjena, njemu gotovo ne. In klobuk — to staro, široko, preluknjano pokrivalo mu je podaril najbrže kak gospodar pred desetimi leti. Velik, rdeč dežnik, ki ga je nosil pod pazduho, je branil njega in njegovo imetje pred dežjem . . .

Tak je bil torej brusač. In nad tem možem so imeli vaški otroci veliko veselje. Zakaj pa ne bi bili tudi veseli, saj jim je vedno pripovedoval po-vesti. Te pa je znal pripovedovati s takim čuvstvom, da se je porosilo tudi oko kaki stari ženici. In tega pripovedovanja so se otročaji veselili gotovo mesec dni naprej.

Slednja gospodinja mu je dala brusiti, če tudi morda nož ni bil še tako skrhan, da bi ne mogel rezati še teden dni; rajši ga je dala, kakor bi bila pa odpodila brusača.

Ko je imel mož dovolj nožev in enakih pokvarjenih stvari, ki so čakale, da jih popravi njegova roka, je šel na konec vasi, kjer je pustil svoj voziček. Tamkaj je razložil orodje in začel s krajšo nogo goniti brus. Zraven brusa pa je postavil na tla steklenico žganja, in sedaj pa sedaj ga je malo potegnul. Ali pa je imel pipico v ustih in je spuščal dimček venomer v zrak.

Medtem je pripovedoval otrokom o vojskah, o čarovnicah, o beli kači, o povodnjem možu in več sličnih povesti in pravljic.

Pa je prišel nekega vročega poletnega dne zopet v Zavas. Brusil je pred Tirbčevo hišo. Bilo je že proti večeru, ko priteče k njemu deček in mu prinese britev, naj jo popravi. Brusač jo ogleda in začne brusiti. Ko jo nabrusi, potegne ž njo še parkrat po brusičku, potem pa še po jermenu. Poizkusi jo, če je že dovolj ostra, — a glej, ali mu je izpodletelo, ali je bil neroden, vrezal se je v prst, da se mu je takoj pocedila kri iz rane. Toda brusač se ne zmeni za to, obriše prst ob zamazani predpasnik in brusi dalje.

Toda čimdaljebolj težka mu je prihajala roka. Kakor bi bil rad, ni mogel več. Mislil si je, da je utrujen, a da se pri delu ne sme poleniti, in brusil je še dalje. Glej ga spaka! pa že ni mogel roke več vzdigniti, kakor mrtva mu visi ob strani. Pogleda jo, in šele sedaj zapazi, da je zatekla, in temno višnjeva barva se je videla zdaj že bolj. Revež izpozna, da je zastrupljen. Otročaje, ki so stali in ga gledali, poprosi, naj teko v vas po ljudi. Pa precej časa je trajalo, da so prišli. Ko so vsi videli brusača z zateklo roko, so obupno zakričali, eden pa je tekel celo po gospoda. Revež je bil bled ko smrt; moral je grozno trpeti, kajti krčevito je stiskal zobe, da ni vpil. S slabim glasom poprosi vode. In poln kozarec je izpije duškoma. Može, ki so se medtem tudi sešli, so mu slekli srajco, ga drgnili in mu podvezali roko. A zaman; strup je začel že delovati, in za nesrečneža ni bilo več rešitve.

Srebrni glas zvončka je naznanjal, da gredo z Bogom. Vsa vas se je zbrala s svečami, da vidijo, ko bodo prišli gospod župnik obhajati brusača... Gospod so namignili z roko; ljudje so hitro odstopili, otrovanec pa se je pobožno in skesano pomenil z gospodom. In marsikaka ženica je jokala in rekla: „Škoda ga je, pa da se je moral zastrupiti! Ah jej, tako se mi smili!“ Tako so javkale v krogu.

Ko so brusača obhajali, so ga prenesli k Tirbčevim. Tri ure potem je umrl. Prenesli so ga v mrtvašnico.

Imel je jako lep pogreb. Malone vsa vas se je zbrala na pokopališču, ko so ga nesli k večnemu počitku.

In žalostno so peli Zavaški zvonovi.

* * *

Na koncu pokopališča vidiš grob z napisom, ki ti znani, da tam leži brusač.

In šipek se klanja nad gomilo...

Rubetus.

Ko za daljnimi gorami...

Ko za daljnimi gorami
Solnčece zahaja,
Ob spominih dni nekdanjih
Duša se naslaja.

Lepi kot pomlad cvetoča,
Sladki so spomini
V grenkih urah, ki živimo
V daljni jih tujini.

Ah, tedaj zahrepenimo
S celo dušo v domovino,
Z grenkim gnevom v srcu zremo
Mačeho - tujino.

Oj nazaj, nazaj v domačo
Vas nas zopet vleče,
Saj v tujini, saj v tujini
Ni je zlate sreče...

Semjonov.

